

**לא הולכים אחורה:
הצעה לרפורמה ביחסי משטרה-אזרחים בעקבות משבר הקורונה**

**אפרת ירדאי, יו"ר אגודת יהודי אתיופיה
פידא נערה-טבעוני, מנכ"לית שותפה במהפך-תע"יר**

רקע

משטרת ישראל ממלאת תפקיד מרכזי במאבק במגפת הקורונה, וסמכויותיה הורחבו באופן משמעותי בחודשים האחרונים. מצד אחד, אין עוררין על הצורך באכיפה של הוראות משרד הבריאות כדי להיאבק במגיפה. מצד שני, הנוכחות המשטרתית המוגברת והרחבת סמכויות המשטרה עלולות להחמיר את המתחים הקיימים בינה לבין קבוצות מיעוט בחברה, כמו אזרחי ישראל הערבים ויוצאי אתיופיה. לאחרונה, אוכלוסיות נוספות נפגעו ממשטרת ישראל. התנהלותה של המשטרה בהפגנות בתל אביב וביישובים נוספים מסיבה את תשומת הלב ביתר שאת להתנהלות המשטרה ותפקידיה. על-מנת למנוע הידרדרות נוספת ביחסים בין המשטרה לאזרחי המדינה, המשטרה חייבת לטפל באלימות המשטרתית באופן יעיל ויסודי ולהעניק תשומת לב לאוכלוסיות מופלות. המסמך שלפניכם מנתח את הרקע למשבר האמון בין המשטרה לבין חלקים גדולים בחברה הישראלית ומציע צעדי מדיניות לפתרון הבעיה. בטווח הקצר, צעדים אלה יכולים להביא להפחתת החיכוך בין גורמי האכיפה לאזרחים במהלך המשבר. בטווח הארוך, יש בכוחם להפוך את המשבר הנוכחי לנקודת מפנה חיובית ביחסים שבין המשטרה לבין אזרחי ישראל.

קשה להפריז בחשיבות המשטרה עבור אזרחים מקבוצות מוחלשות הזקוקים למשטרה באזורי המגורים שלהם הסובלים מפשיעה ומאלימות, אך נרתעים משיתוף פעולה איתה. בימים אלה, כשתפקידה של המשטרה משמעותי מתמיד, תופעות של שיטור-יתר ושיטור-חסר מורגשות באופן מיוחד על-ידי קבוצות מיעוט בחברה. כך, פיקוח אזרחי על עבודת המשטרה נדרש גם כדי לוודא שזכויות של אזרחים מקבוצות מיעוט אינן מופרות, אבל גם כדי להבטיח שהמשטרה מטפלת במצוקות של אזרחים אלו, שהולכות ומתרבות על רקע המשבר הכלכלי המתמשך.

מה צריך לעשות?

מעבר לכל ההמלצות הקונקרטיות שלנו למשטרה עצמה, חשוב לומר שבלי חיזוק תשתיות הרווחה הנוגעות לעוני, אבטלה, נשים ואלומות – שום דבר משמעותי לא יוכל להשתנות ביחסי כוחות הביטחון והאזרחי.

1. פיקוח אזרחי: הקמת גוף ציבורי המייצג את כלל הקבוצות שמהן מורכבת החברה הישראלית, בדגש על אוכלוסיות שהאמון שלהן במשטרה נפגע. גוף זה יוכל לעקוב אחרי עבודת המשטרה השוטפת, ובפרט אחרי התנהלות המשטרה ביחס לשוטרים אלימים.
  2. תיאום עם הרשויות המקומיות: יש לתאם מראש את האכיפה המוגברת עם ראשי הרשויות המקומיות.
  3. הגברת תחושת הביטחון האישי של האזרחים, במיוחד בחברה הערבית, ופעולה מיידית למיגור תופעת האלימות והפשעה ואיסוף הנשק הלא חוקי.
  4. טיפול באלימות שוטרים: היענות לתלונות אזרחים, בדיקה מקיפה ומעמיקה של התלונות ושקיפות של הליכי התחקיר וההחלטות.
  5. הידוק שיתוף הפעולה עם החברה האזרחית: על המשטרה לשתף פעולה עם ארגוני החברה האזרחית כדי להפחית את החיכוך בינה לבין קבוצות מיעוט.
- כל זה לא יצליח ללא שינוי מדיניות מהותי בגישה לאזרחים מכלל האוכלוסייה. שיטור יתר אינו הפתרון אלא רק יחמיר את המצב. יציאה מהמשבר הינה הזדמנות לתיקון המציאות. אי-שקיפות היא אחת מאבני הנגף בבניית אמון בין המשטרה לאזרחים.
- על כן אנו ממליצות על הקמת גוף ציבורי אזרחי המייצג את כלל הקבוצות שמהן מורכבת החברה הישראלית, בדגש על אוכלוסיות שנפגעות מהמשטרה באופן יומיומי. גוף זה יוכל לעקוב אחרי עבודת המשטרה השוטפת, ובפרט אחרי התנהלות המשטרה ביחס לשוטרים אלימים.